

Vastaus valtuustoaloitteeseen työryhmä- tai valiokuntatyöskentelyn kautta käsiteltävästä väestöennustekeskustelusta

1459/00.02.04.00/2019

KHAL 18.11.2019 § 336 Kunnanvaltuusto vastaanotti kokouksessaan 30.10.2019 Maikki Hämäläinen-Ylikahrin ja 21 muun valtuutetun ja varavaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen koskien työryhmä- tai valiokuntatyöskentelyn kautta käsiteltävästä väestöennustekeskustelusta.

Kunnanvaltuusto lähetti valtuustoaloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Lisätietoja: hallintopäällikkö Riina Kivistö, puh. 040 133 7485

Kunnanjohtajan ehdotus **Kunnanhallitus** päättää lähettää valtuustoaloitteen hyvinvointilautakunnalle valmisteltavaksi yhteistyössä sivistyslautakunnan, yhdyskuntatalautakunnan ja hallintoprosessin kanssa.

Päätös **Kunnanhallitus** hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Kunnanhallitus 13.11.2023 § 278
638/00.01.02/2023

Valmistelija: hallintopäällikkö Riku Rekonen, sivistysjohtaja Nina Lehtinen, yhdyskuntajohtaja Tiia Levonmaa

Valtuustoaloitteessa kysytään, onko väestönmuutos kunnassamme uhka vai mahdollisuus? Valtuustoaloitteessa esitetään, että kunnassa nostetaan joko työryhmän tai valiokuntatyöskentelyn kautta väestömuutosennuste keskusteluun. Miten resursseja kohdennetaan uudelleen, miten kasvavan ikäihmisten ryhmän palvelutarpeisiin voidaan vastata ja mm. miten rakennamme ikäystävällisen kunnan.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Kokonaisuutena voidaan pitää väestönmuutosta Lempäälässä mahdollisuutena, ei uhkana. Toteutuneen kehityksen perusteella on arvioitu (lähde: MDI Kuntakortti), että Lempäälässä on vuonna 2040 lähes 28 000 asukasta. Lempäälässä kasvavat kaikki ikäryhmät eli väestörakenne on varsin tasapainoinen. Lempäälän kunta on 10.10.2023 julkaistun tutkimuksen (WSP Finlandin vuotuinen elinvoimavertailu) perusteella erittäin elinvoimainen kunta. Elinvoimailuku perustuu työllisyyteen, yritystoimintaan ja myös mm. väkiluvun muutokseen.

Vuoteen 2040 ulottuva ennuste sisältää oletuksen perussuunnan jatkumisesta nykyisenlaisena, joten kyseessä on arvio, johon sisältyy epävarmuuksia. Vuoden 2023 alusta lukien sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu on siirtynyt Pirkanmaan hyvinvointialueelle, mikä vaikuttaa oleellisesti palvelutarpeisiin ja resurssien kohdentamiseen sekä toki myös kunnan tulorahoitukseen. On tärkeää, että toimintaympäristön muutoksista ollaan tietoisia, tulevaan kehitykseen pyritään vaikuttamaan ja muutoksiin reagoidaan riittävän ajoissa.

Yleisesti voidaan todeta, että väestöennusteiden ja muiden elinvoimaan sekä palveluiden järjestämiseen liittyvien indikaattorien seuraaminen on keskeinen osa johtamista ja päätöksentekoa. Lempäälän kunnan strategia hyväksyttiin valtuustossa 25.5.2022 § 97 ja siinä yhteydessä päätettiin katsoa vuoteen 2030 saakka. Strategiatyön yhteydessä toteutettiin laaja toimintaympäristön analyysi, johon sisältyi mm. väestöennustetarkastelu. Kuntastrategia on keskeisin kunnan toimintaa ohjaava asiakirja, jota vuosittain valtuuston päättämät talousarvio ja investointisuunnitelma toteuttavat. Talousarviossa valtuusto päättää viranhaltijavalmistelun pohjalta vuosittain resurssien kohdentamisesta parhaan käytettävissä olevan tiedon perusteella ml. väestöllinen tarkastelu ja palvelutarveiden määrittely.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella säännönmukaisesti toteutetaan palveluverkkotarkastelua poikkitoiminnallisena yhteistyönä ja tietojohdamiseen perustuen. Palveluverkkotarkastelua ohjaavat asiakirjat:

- Lempäälän kuntastrategia 2030
- Investointisuunnitelma ja sen resurssien kohdentuminen
- Kiinteistö- ja toimitilaohjelma (käsitelty kunnanhallituksessa 2022)
- Varhaiskasvatussuunnitelma sekä esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat

Palveluverkkotarkastelua ohjaavat periaatteet:

- Oikea-aikaiset investoinnit
- Palveluverkon riittävyys ja kestävyys huomioiden muuttuva palvelukysyntä
- Palveluja tukevat tilaratkaisut

Palveluverkkotarkastelu koostuu kolmesta osasta

1. Palveluverkkotarkastelua taustoittava kokonaisuus
 2. Palveluverkon tilannekuva
 3. Väestö- ja palvelutarve-ennuste Power BI –ympäristössä
- Kokonaisuus on luotu viranhaltijavalmistelun ja päätöksenteon tukimateriaaliksi.
 - Palveluverkkotarkastelun aineistoa päivitetään säännöllisesti ja sitä kehitetään lisäämällä siihen talouteen ja toimintaan liittyviä näkymiä ja tunnuslukuja
 - Kyseessä on päivittyvä kokonaisuus ja tausta-aineistoon tehdään muutoksia tarpeen mukaan perustuen viimeisimpään tietoon
 - Ennusteet pohjautuvat Power BI –raporttiin

Hallintosäännön mukaisesti elinvoimajaosto seuraa ja arvioi kunnan elivoimapalveluiden vaikuttavuutta, elinvoimapolitiittisten tavoitteiden toteutumista sekä elinvoiman ja yritystoiminnan kehitystä. Kunnassa on otettu käyttöön MDI:n Kuntakorttipalvelu. Kuntakortissa on laaja kirjo merkittäviä indikaattoreita ja se on saatavissa myös kunnan verkkosivuilta. Kyseiset indikaattorit kuvaavat kehitystä ja siitä on luettavissa esimerkiksi väestöennuste vuonna 2040. Kyseiset indikaattorit ovat kaikkien toimielinten käytettävissä harkinnan mukaan.

Valtuustoaloitteessa esitettiin, että kunnassa nostetaan joko työryhmän tai valiokuntatyöskentelyn kautta väestömuutosennuste keskusteluun. Väestömuutosennuste on osa viranhaltijavalmistelua ja poliittisten päätöksentekijöiden tietopohjaa vuosittain esimerkiksi talousarvioprosessin

yhteydessä. Hallintosäännön mukaisesti kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa ja vastaa kuntalain 39 §:ssä säädetyistä tehtävistä sekä strategisesta suunnittelusta, kuntaympäristön kehittämisen ohjaamisesta, kunnan taloudesta, henkilöstöpolitiikan johtamisesta, hallinnon, organisaation ja johtamisen kehittämisestä, edunvalvonnasta, sidosryhmistä, tiedottamisesta, seudullisesta yhteistyöstä ja kansainvälistymisestä, asunto- ja maankäyttöpolitiikasta ja sen ohjaamisesta, kaavoituksesta, palvelutoimintojen kehittämisestä ja yhteensovittamisesta, riskienhallinnasta sekä sisäisestä valvonnasta. Tarvittaessa on järjestetty valtuustoseminaareja, joissa käydään laajaa kunnan tulevaisuutta linjaavaa keskustelua. Lisäksi lautakunnat käyvät ja voivat käydä väestömuutoksista ja sen edellyttämistä resurssimuutoksista keskustelua aina esimerkiksi talousarvioesityksen, palvelusuunnitelman ja osavuosisikatsausten käsittelyn yhteydessä. Ei ole tarkoituksenmukaista perustaa erillistä työryhmää pohtimaan väestömuutosennusteita. Hallintosääntömuutosten yhteydessä Lempäälässä luovuttiin valiokuntamallista ko. valtuustoaloitteen jättämisen jälkeen.

Lisätietoja: hallintojohtaja Riina Kivistö, puh. 040 133 7485, sivistysjohtaja Nina Lehtinen, puh. 050 383 9789 ja yhdyskuntajohtaja Tiia Levonmaa, puh. 050 383 9608.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa sen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.